

Plantsoenbericht:**VOLDOENDE KWALITEITS-
PLANTSOEN IN BLIJVEND
ZWAKKE MARKT**

G.T.M. Grimberg

Met het oog op het komende plantseizoen heeft de auteur begin oktober de marktsituatie van bos- en haagplantsoen verkend. Er is voldoende kwaliteitsplantsoen op de kwekerijen aanwezig, maar de lengte van het plantmateriaal kan sterk variëren. De vraag naar autochtone bomen en struiken overtreft ook nu weer het aanbod. Een nieuwe ontwikkeling is de biologische teelt van bos- en haagplantsoen.

Groei plantmateriaal zeer wisselend

144

Dit jaar ging van start met een nat voorjaar. Veel plantmateriaal is in het voorjaar noodgedwongen onder slechte omstandigheden geroid, waardoor op diverse percelen de structuur van de grond behoorlijk is aangetast. Dit heeft het afgelopen groeiseizoen gevolgen gehad voor de ontwikkeling van uitgeplant plantsoen. Er zijn grote verschillen ontstaan in de lengte-ontwikkeling, zowel tussen partijen plantsoen afkomstig van één perceel als tussen partijen afkomstig van verschillende percelen. Ondanks de mooie zomer is de groei niet meer dan gemiddeld geweest. Veel beukenplantsoen kwam qua groei al in augustus stil te staan. Bij eik was de groeistilstand ook aan de orde, maar door neerslag op het goede moment en de warme septembermaand ontwikkelde bij deze soort nog laat een groeischeut van wel 30 à 40 cm. Het is de vraag of je daar als afnemer iets mee opschiet, omdat deze late groeischeuten tijdens een strenge vorstperiode verhoogde kans lopen om in te drogen. Overigens herstelt de natuur zich altijd weer. Een eik waarvan de eindscheut is gesneuveld, herstelt zich altijd met meerdere nieuwe scheuten, waarvan er na verloop van jaren altijd één de functie van hoofdscheut gaat overnemen. We hoeven ons hierover niet echt bezorgd te maken. Essen blijken het meest wisselvallig gegroeid te zijn. Er zijn maar weinig partijen die een egale groei vertoonden.

De lengte van tweejarige es loopt uiteen van 50 tot 120 cm. Tweejarige beuk is te koop in lengtes van 40 - 80 cm; drie- en vierjarige beuken komen tot lengtematen van 60 tot 120 cm. De lengte van tweejarige inlandse eik komt met 50-120 cm overeen met de es; driejarige eik zit in de maat 80-150 cm.

Voldoende goede herkomsten beuk, es en zomereik

Van de belangrijkste boomsoorten zijn voldoende Nederlandse herkomsten beschikbaar die in de 6^e Rassenlijst van Bomen worden aanbevolen. Er is voor beuk, es en zomereik geen goede reden om uit te wijken naar gewone NL-gebiedsherkomsten of onbekende (buitenlandse) herkomsten. Van zomereik zijn de zaadgaarderherkomst Bremerberg (ook wel Y70 genoemd) en de bekende getoetste en geselecteerde herkomsten (o.a. St. Anthonis, Ede-De Klomp, Nuenen, Princenhage, Duiven) ruimschoots voorhanden. Tweejarige zomereik (1+1) is in de regel mooi gegroeid. Driejarige zomereik dient kritisch beoordeeld te worden. Dit plantmateriaal is het afgelopen jaar in veel gevallen noodgedwongen doorgeteeld, omdat het als tweejarig plantsoen niet is afgezet. Als de groeiruimte op de kwekerij niet is aangepast, levert dat een hoog percentage te slappe planten op, dus planten waarvan de lengte/dikte verhouding niet in orde is. Bij wintereik is al sinds jaar en dag sprake van een marginale plantsoenvoorziening. Slechts kleine

partijen NL-herkomst (van deze soort bestaat er geen Nederlandse selectieherkomst) zijn aanwezig. Van es zijn er voldoende planten van de selectieherkomsten Echteld en Dreumel. Beukenzaad van selectieherkomsten was de afgelopen jaren slechts mondjesmaat aanwezig. Bij de driejarige beuk is daarom relatief weinig selectieherkomst te vinden in tegenstelling tot twee- en vierjarige beuk. In de meeste gevallen heeft vierjarige beuk, ondanks de hogere prijs de voorkeur. Dit omdat vierjarige beuk op dit moment veelal van selectieherkomst is en de driejarige beuk meestal slechts van NL-herkomst of onbekende buitenlandse herkomst. Van beuk zijn onder andere de volgende herkomsten verkrijgbaar: park Het Loo, Princenhage en Bilthoven. Van haagbeuk is er voldoende twee-, drie- en vierjarig plantmateriaal, overigens meestal van onbekende (buitenlandse) herkomst. Van gewone esdoorn is er dit jaar tweejarig plantmateriaal van de zaadgaarderherkomst Zeewolde. Er is een gebrek aan tweejarige zoetkers; van de bekende herkomst zaadgaard Born is door zaadmisoogst zelfs helemaal geen plantmateriaal verkrijgbaar. Als alternatief is de voorloop uit mooie éénjarige partijen met een lengte vanaf 60 cm aan te bevelen, mits deze niet te dicht zijn opgegroeid. Alle gangbare struiksoorten zijn in voldoende mate beschikbaar; ook hier is er veel variatie in de lengte. Bij de naaldboomsoorten is er voldoende grove den, lariks, douglas en fijnspar van goede kwaliteit, maar de hoeveelheden zijn de laatste jaren wel aangepast aan het drastisch verminderde verkoopvolume. Van grove den staan mooie partijen driejarig plantsoen met een lengte vanaf 25 cm op de kwekerijen. De Servische spar (*Picea omorica*) is praktisch op. Deze soort gaat veel naar de kerstbomenteelt. Er is weinig driejarige Corsicaanse den / Koekelare den, maar de vraag naar deze soorten is inmiddels toch beperkt.

Autochtoon bosplantsoen in de lift

De vraag naar boom- en struiksoorten van autochtone herkomst overtreft nog steeds het aanbod. De enige twee aanbieders op de markt (SBB Dienstverle-

Plantsoen op de inkuilplaats. Foto: G.T.M. Grimberg.

ning, tel. 030-6926262 en BRONNEN, tel. 024-3601280) zijn druk doende voor de komende jaren het aantal leverbare planten op te voeren. Een beperkende factor is de geringe hoeveelheid zaad en de grote inspanning voor de zaad oogst. Momenteel worden voorbereidingen getroffen om de beschikbaarheid van zaad op te voeren door het inrichten van zaadtuinen die tevens de functie van genenbank gaan vervullen. Het duurt nog jaren, voordat hieruit zaad beschikbaar zal komen. Van de volgende soorten is momenteel (soms mondjesmaat) autochtoon plantmateriaal beschikbaar: zwarte els, zuurbes, zwarte populier, sleedoorn, zomer-eik, diverse soorten rozen, bittere wilg en Gelderse roos. Van de volgende soorten zijn laanbomen in de maat 10-12 en 12-14 leverbaar: wilde appel, haagbeuk, zoete kers en fladderiep.

Nieuwe ontwikkeling: biologische teelt van bos- en haagplantsoen

Op initiatief van SBB Dienstverlening, productgroep zaad en plantsoen, zijn

dit jaar vier SBB-contractkwekers uit Zundert en omgeving gestart met de biologische teelt van bos- en haagplantsoen. Dat levert plantmateriaal dat is geteeld met biologisch toegelaten beschermingsmiddelen en waarbij de onkruidbestrijding enkel mechanisch of handmatig heeft plaatsgevonden. Hoewel de overstap van de reguliere teelt naar de biologische teelt voor de kwekers een behoorlijke en tevens onzekere stap is, lijkt de tijd er rijp voor. Biologisch geteeld plantsoen past in het streven naar duurzaam bosbeheer. Alhoewel natuurlijke verjonging daarbij een belangrijke rol speelt, zal zich mogelijk ook een markt ontwikkelen voor biologisch geteeld plantmateriaal. Voorlopig beslaat het totale oppervlakte slechts 2 hectare, maar voor volgend jaar is een verdubbeling van het areaal voorzien. De 15 soorten struiken en loof- en naaldbomen die biologisch geteeld worden, gaan in principe naar proefobjecten van SBB en de landinrichting, maar andere belangstellende afnemers zijn eveneens welkom. De proef zal na drie jaar worden geëvalueerd en dan zal blijken of de knop definitief om

gaat in de richting van de biologische teelt. We houden u op de hoogte van de komende ontwikkelingen.

G.T.M. Grimberg werkt bij het IKC Natuurbeheer, afdeling Bos. Met dank aan Jos Hendriks (SBB), Henny Ketelaar (BRONNEN) en Pierre Domen (bos- en haagplantsoenkweker) voor hun bijdragen.